

Referat
Børne- og Skoleudvalget
09-06-2016 kl. 16:00
Mødelokale A, Ullasvej 23, 3700 Rønne

Dagsordenspunkter

- åbent 1 [Fraværende og bemærkninger til dagsordenen](#)
- åbent 2 [Frivillige madordninger på kommunens skoler](#)
- åbent 3 [Gensidig orientering](#)
- åbent 4 [Sager til høring i Handicapråd](#)
- åbent 5 [Koordinering med andre politikområder](#)

[Til indholdsfortegnelse](#)

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

00.01.00G01-0072

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Børne- og Skoleudvalget	09-06-2016	1	

Fraværende

Afbud fra Morten Riis

Bemærkninger til dagsordenen

Dette er et fælles ekstraordinært udvalgsmøde mellem Social- og Sundhedsudvalget og Børne- og Skoleudvalget til behandling af punktet "Frivillige madordninger på kommunens skoler".

På mødet deltager også:

Skole-, Kultur- og Fritidschef Steen Ebdrup

Forebyggelseskonsulent Nina Povlsen fra Tværgående Sundhedsteam
Udviklingskoordinator Nikolaj Løngreen fra Devika

[Til indholdsfortegnelse](#)

Åbent punkt

2 Frivillige madordninger på kommunens skoler

29.09.04A08-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Børne- og Skoleudvalget	09-06-2016	2	

Hvem beslutter

Børne- og Skoleudvalget indstiller
Social- og Sundhedsudvalget indstiller
Økonomi- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Social- og Sundhedsudvalgets politiske mål for perioden 2014 – 2017 indebærer, at Kommunalbestyrelsen senest ved vedtagelsen af budgettet for 2017 beslutter om skolerne fortsat kan oprette frivillige madordninger på kommunens skoler, herunder om madordningerne etableres med fuld forældrebetaling eller gennem kommunale tilskud med ingen eller delvis forældrebetaling. Der er udarbejdet 3 modeller for skolemadsordninger.

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller,

- at de 3 modeller for skolemad drøftes, og materialet indgår i kommunalbestyrelsens videre arbejde med budget 2017
- at de 3 modeller sendes i høring i Skolebestyrelserne og Handicaprådet i perioden fra den 30. juni til den 18. august 2016 med henblik på at indhente deres synspunkter omkring evt. indførelse af skolemad ud fra de beskrevne modeller

Social- og Sundhedsudvalget den 9. juni 2016:

Anbefales, at materialet sendes i høring med følgende kommentarer: at alle otte skoler indgår i det videre arbejde dvs. også Kildebakken og Heldagsskolen, og at der ikke på forhånd tages stilling til, om det kan prioriteres, eller i hvilken rækkefølge og over hvilken tidsperiode det i givet fald skal gennemføres; og at det indgår i det videre arbejde med budget 2017.

Børne- og Skoleudvalget den 9. juni 2016:

Anbefales, at materialet sendes i høring med følgende kommentarer: at alle otte skoler indgår i det videre arbejde dvs. også Kildebakken og Heldagsskolen, og at der ikke på forhånd tages stilling til, om det kan prioriteres, eller i hvilken rækkefølge og over hvilken tidsperiode det i givet fald skal gennemføres; og at det indgår i det videre arbejde med budget 2017.

Sagsfremstilling

I henhold til folkeskolelovens § 40 stk. 2 nr. 7 træffer Kommunalbestyrelsen beslutning om at madordninger etableres med fuld forældrebetaling eller gennem kommunale tilskud med hel eller delvis fri forplejning, og kan fastsætte nærmere rammer for ordningerne.

Aktuelt har de enkelte skoler mulighed for at etablere madordninger med fuld forældrebetaling, hvilket har været afprøvet på forskellig vis på øens skoler. Flertallet af skolemadsordningerne har ikke været økonomisk bæredygtige og har heller ikke levet op til de offentlige anbefalinger for sund skolemad.

Social- og Sundhedsudvalget har på baggrund af udvalgets mål for kost igangsat et arbejde for at afdække muligheder og økonomi ved etablering af forskellige modeller for skolemad på kommunens skoler.

Erfaringer peger på positive effekter af skolefrokostordninger på skolepræstationer som følge af effekt på læringsmiljøet og læring. En skolemadsordning kan ligeledes bidrage til at mindske den sociale ulighed ved at reducere forskelle i kost mellem børn fra velstillede og børn fra dårligt stillede familier. Og endelige har skolemadsordninger betydning for sundheden og kan for eksempel minimere risikoen for overvægt. Meget peger på, at etablering af sunde madvaner i skolealderen også vil holde i voksenlivet, hvilket giver en langsigtet positiv effekt i forhold til kostrelaterede sygdomme.

Der er ydermere forventning om at skolemadsordningen kan bidrage til elevernes dannelse i relation til den bornholmske kultur og Bornholm som fødevareproducerende ø med bæredygtige perspektiver.

En arbejdsgruppe bestående af udviklingskonsulent i Devika og forebyggelseskonsulent fra Center Sundhed har arbejdet med 3 modeller:

- **Model 1 Central produktion (frokostpakke):** Maden laves i et centralkøkken og leveres færdig eller delvis færdig til skolerne i pakket portionsdelt emballage eller i store fade, hvorfra skolens køkkenpersonale serverer maden til eleverne. Modellen forudsætter, at der etableres modtage- køkken, skoleboder samt spisesal på de enkelte skoler.
- **Model 2 Egenproduktion/produktion på skolen:** Maden laves i et dertil egnet produktionskøkken på skolen og serveres til eleverne. I denne model forudsættes, at der er etableret både produktionskøkken og spisesal til eleverne på skolen. Modellen har været afprøvet med stor succes på den tidligere Vestermarie skole.
- **Model 3 Madskole på skolen:** Maden laves på skolerne, i et produktionskøkken, der er designet til at elever tager del i madlavningen. Eleverne skiftes til at deltage i madlavningen sammen med faglært personale. I denne model forudsættes, at der er

etableret såvel produktionskøkkener, der kan rumme elevernes deltagelse i madlavningen samt spisesal til eleverne på skolen.

Fordele og ulemper varierer fra model til model og beskrives nedenstående og der er ligeledes betydelige forskelle i både etablerings- og driftsomkostninger.

Nedenstående tabel viser i skematisk form såvel etableringsomkostningerne ved de tre modeller samt de forventede årlige driftsudgifter ved de 3 modeller. Indenfor hver af modellerne er endvidere beregnet de årlige driftsomkostninger, hvis ordningerne etableres henholdsvis

- uden forældrebetaling
- med en forældrebetaling på 25 kr. pr. måltid
- med fuld forældrebetaling

Det skal bemærkes, at både oplysningerne om økonomi ved og de årlige driftsudgifter er forbundet med en vis usikkerhed.

Etableringsomkostninger er således overslag bl.a. baseret på erfaringer fra etablering af lignende ordninger/køkkener i andre kommuner. Driftsudgifterne afhænger af den forventede elevtilslutning, der er vanskelig på forhånd at fastlægge præcist. I modellen er der valgt en konservativ vurdering ved fastlæggelsen af den forventede elevtilslutning.

Elevtilslutningen afhænger af en række forhold, herunder rammerne for måltidet, indhold og prisen pr. måltid. Ønskes en højere tilslutning kan forældrebetalingen reduceres. Uden forældrebetaling forventes da også en tilslutning på 95 %, da kun børn med særlige ernæringsmæssige eller kulturalle behov forventes ikke at deltage i ordningen.

Det skal bemærkes, at Kildebakkeskolen og Heldagsskolen ikke er indeholdt i nærværende oplæg. Kildebakkens elever kræver at der tages en række individuelle hensyn i forhold til måltidet, der ikke umiddelbart kan indpasses i de 3 modeller. Heldagsskolen har tidligere givet udtryk for ønske om en model, der understøtter skolens helhedsorienterede arbejde med eleverne. Der er således behov for specifikke løsninger på disse skoler.

Oversigt over etablerings- og driftsudgifter ved etablering af skolemadsordninger på 6 skoler i BRK baseret på hhv. Central produktion, Egen produktion og Madskoler

Skolemads- modeller	Etablerings- omkostninger, 6 skoler	Ingen forældrebetaling				Med forældrebetaling på 25 kr.				Fuld forældrebetaling, intet kommunalt tilskud
		Forventet elev-tilslutning		Årligt kommunalt driftsudgift		Forventet elev-tilslutning		Årligt kommunalt driftsudgift *)		Forældrebetaling pr. måltid, kr.
		Pct.	Abs.	Mio. kr.	Kr.	Pct.	Abs.	Mio. kr.	Kr.	Kr.
Model 1: Central produktion	13,5	95 %	2.945	23,0	7.810	20 %	620	3,72	6.000	57

Model 2: Egen- produktion	39,6	95 %	2.945	18,8	6.384	50 %	1.550	2,95	1.900	32
Model 3: Madskoler	66,0	95 %	2.945	18,8	6.384	75 %	2.325	4,03	1.733	32

*) Heraf 775.000 kr. i tilskud til børn fra ressourcetsvage familier, baseret på 50 % pr. barn, til 10 % af eleverne.

Etableringsomkostningerne omfatter alle udgifter i forbindelse med oprettelse af ordningen på 6 skoler, eksempelvis spisefaciliteter og skoleboder. I bilag ses en specifikation af etableringsudgifterne.

Det årlige kommunale tilskud indeholder både et generelt tilskud pr. måltid samt et ekstratilskud til økonomisk dårligt stillede elever, så prisen for denne gruppe reduceres fra 25 kr. til 12,5 kr. pr. måltid.

Tilskuddet til de økonomisk dårligt stillede elever er vigtigt set fra et sundheds- og forebyggelsesperspektiv, idet netop disse elever erfaringsmæssigt har særlig gavn af et dagligt sundt måltid. Måltidet kan bidrage til bedre indlæring samt trivsel i hverdagen og stimulere sunde madvaner på sigt.

Fordele og ulemper

Model 1 Central produktion (frokostpakke):

Erfaringer fra andre kommuner/skoler peger på en relativ lav tilslutning til denne model, idet der ikke opnås lokalt ejerskab på den enkelte skoler.

Således forventes en tilslutning på 20 % ved en forældrebetaling på 25 kr. og en tilslutning på kun 10 % ved fuld forældrebetaling. Den lave tilslutning resulterer i et forholdsvis højt kommunalt tilskud på 3,7 mio. kr. årligt – svarende til et årligt tilskud på 6.000 kr. pr. elev tilmeldt ordningen med forældrebetaling.

Fordelen er dog, at der er knyttet relativt få etableringsomkostninger til modellen på i alt 13,5 mio. kr., samt at der i det eksisterende kommunale centralkøkken allerede i dag er faglært personale til at løfte opgaven. Modellen forudsætter, at der etableres spisesal til eleverne, hvilket er vigtigt at hensyn til at der skabes rammer for et fælles måltid. Uden spisesale reduceres modellen til en kommunal madpakkeordning.

Ud fra et sundheds- og forebyggelsesperspektiv er modellen ikke optimal, dels på grund af den ringe tilslutning og dels på grund af, at modellen har svært ved at varetage særlige hensyn og interagere med den brede gruppe af interessenter: elever, forældre, lærere, skolens administration etc. Endeligt er det også en udfordring i at lave en både pris- og miljømæssig bæredygtig emballageløsning.

Model 2 Egenproduktion/produktion på skolen:

Erfaringsmæssigt kan denne model bidrage med en bred vifte af perspektiver; sundhed, trivsel, kulturel dannelse og læring. Med de rette fagkompetencer i køkkenet kan ordningen få en bred forankring på de enkelte skoler.

Således forventes ca. 50 % tilslutning ved en forældrebetaling på 25 kr. en tilslutning på 25 % ved fuld forældrebetaling. Den højere tilslutning resulterer i et væsentligt lavere kommunalt tilskud på 2,95 mio. kr. årligt – svarende til et årligt tilskud på 1.900 kr. pr. elev tilmeldt ordningen med forældrebetaling.

Etableringsomkostninger er dog væsentligt højere for denne model, idet der skal etableres produktionskøkkener på de enkelte skoler. Etableringsudgifter er således på samlet 39 mio. kr. Ud fra et sundheds- og forebyggelsesperspektiv er modellen god, dels på grund af den højere tilslutning og dels fordi modellen sikrer et lokalt ejerskab og kommunikationen mellem interessenterne.

Model 3 Madskole på skolen:

Erfaringerne med madskoler i eksempelvis København og Svendborg har vist succesfulde madordninger, hvor det er lykkedes at arbejde med sundhedsfremme, didaktik og bæredygtighed i ét. Madskolerne kan bidrage til en meget vid udstrækning af de perspektiver der følger med de daglige måltider. Eleverne får ud over det sunde måltid bl.a. kundskaber i madproduktion, råvarekendskab, økonomi, bæredygtighed, kulturel dannelse og ansvar for fællesskaber.

Således forventes ca. 75 % tilslutning ved en forældrebetaling på 25 kr. og en tilslutning på 25 % ved fuld forældrebetaling. Der kan forekomme afledte omkostninger forbundet med driften af denne model i form af lærertimer. Grundet en højere tilslutning kræves et kommunalt tilskud på 4,03 mio. kr. årligt – svarende til et årligt tilskud på 1.733 kr. pr. elev tilmeldt ordningen med forældrebetaling.

Etableringsomkostninger er også betydelige, idet der skal etableres store produktionskøkkener indrettet til, at eleverne kan deltage i tilberedningen. Etableringsudgifter er således på i alt 66 mio. kr.

Ud fra et sundheds- og forebyggelsesperspektiv er modellen optimal, dels på grund af den store tilslutning, men særligt fordi modellen bidrager til alle positive aspekter af måltidet og en totalinddragelse af interessenterne.

Studietur:

For at kvalificere beslutningsgrundlaget er der planlagt en studietur den 30. maj 2016 for Social- og Sundhedsudvalget, Børne og Skoleudvalget, relevante fagpersoner i kommunen samt borgmesteren. På studieturen præsenteres forskellige modeller for skolemadsordninger i Københavns kommune.

Tids- og procesplan:

Der foreslås følgende tids- og procesplan for det videre arbejde med madordninger på kommunens skoler:

- 30. maj: Studietur for SSU, BSU m.fl. vedrørende skolemadsordninger
- 9. juni: SSU indstiller til KB
- 9. juni: BSU indstiller til KB
- 21. juni ØPU indstiller til KB
- 30. juni: KB beslutter hvorledes der skal arbejdes videre med målet om skolemad (budget 2017 og høring)
- Høring i skolebestyrelser og i Handicaprådet i perioden 30.6. - 18.8. 2016
- 19. august: Høringssvar udsendes til kommunalbestyrelsen som del af budgetprocessen for 2017

Mulig igangsættelse:

Såfremt KB i forbindelse med budget 2017 prioriterer at etablere madordninger med kommunalt tilskud på kommunens skoler vil etablering af skolemadsordningen kunne igangsættes på Rønne-skolerne fra august 2017. På øens øvrige skoler vurderes det

hensigtsmæssigt, at ombygning og etablering af madordninger koordineres med øvrige planlagte ombygninger i perioden 2017 -2019, herunder at der sker en yderligere kvalificering af etableringsomkostningerne på den enkelte skole.

Økonomiske konsekvenser

Kommunens nuværende budgetter indeholder hverken økonomi til etablering eller drift af madordninger på øens skoler. Forslagene forudsætter, at der prioriteres anlægsmidler til etablering af madordningerne samt rammeudvidelse til drift af ordningerne. Forslagene foreslås på den baggrund fremsendt som opprioriteringsforslag til budget 2017.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

På baggrund af studieturen den 30. maj 2016 blev der fremsat ønske om supplerende belysning af punktet:

Beregning af driftsudgifter i Model 3, med forældrebetaling på henholdsvis 20,- kr. og 25 kr. Samt justeret skøn vedr. anlægsudgifter.

Skolemadsmodeller	Etableringsomkostninger, 6 skoler	Med forældrebetaling på 20 kr.				Med forældrebetaling på 25 kr.			
		Forventet elevtilslutning		Årligt kommunalt driftsudgift *	Årligt tilskud pr. elev	Forventet elevtilslutning		Årligt kommunalt driftsudgift *	Årligt tilskud pr. elev
		Pct.	Abs.	Mio. kr.	Kr.	Pct.	Abs.	Mio. kr.	Kr.
Model 3: Madskoler	42,0	75 %	2.325	6,36	2.735	75 %	2.325	4,03	1.733

*) Heraf 775.000 kr. i tilskud til børn fra ressourcetsvage familier, baseret på 50 % pr. barn, til 10 % af eleverne.

Udgifterne til etablering er baseret på andre kommuners erfaringer, hvor det billigste Madskolekøkken inkl. spisefaciliteter har kostet 4,7 mio. og det dyreste knap 10 mio. kr.

Efter en yderligere kvalificering skønnes en gennemsnitlig etableringsudgift inkl. spisearealer på 7 mio. kroner pr. skole. Etableringen projekteres for hver enkel skole, hvor der tages stilling til de nuværende rammer og kapaciteter samt allerede planlagte bygningsændringer. Etableringen foregår i faser, hvor det anbefales at Åvangsskolen og Søndermark er med i første fase i forbindelse med de kommende ombygninger og tillige Hans Rømer Skolen, som har været frontløber i ønsket om skolemadsordning. Skitse til forløbet herunder:

Skoler	Proces	2017			2018			2019	
		jan -juli	aug	sept - dec	jan -juli	aug	sept - dec	jan -juli	aug
Søndermark Åvang Hans Rømer	Projektering								
	Byggearbejde								
	Ibrugtagning								
Paradisbakke- skolen Svartingedal	Projektering								
	Byggearbejde								
	Ibrugtagning								
Kongenskær	Projektering								
	Byggearbejde								
	Ibrugtagning								
Heldagskole n Kildebakken	Projektering								
	Byggearbejde								
	Ibrugtagning								
Etableringsomkostninger, mio. kr.		21			21			<4	

Bilag til Social- og Sundhedsudvalget 9. juni 2016

1.

[Specifikation af anlægsudgifter i forbindelse med skolemadsordningen, maj 2016 \(XLSX\)](#)

[Til indholdsfortegnelse](#)

Åbent punkt

3 Gensidig orientering

00.01.00G01-0072

Behandling

Mødedato

Åbent punkt

Lukket punkt

Børne- og Skoleudvalget

09-06-2016

3

Børne- og Skoleudvalget, den 9. juni 2016:
Intet.

[Til indholdsfortegnelse](#)

Åbent punkt

4 Sager til høring i Handicapråd

00.01.00G01-0072

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Børne- og Skoleudvalget	09-06-2016	4	

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller,

- at punkt 2 sendes i høring af kommunalbestyrelsen

Børne- og Skoleudvalget, den 9. juni 2016:

Kommunalbestyrelsen tager endelig stilling til, om punkt 2 udsendes i høring i skolebestyrelser og Handicapråd.

[Til indholdsfortegnelse](#)

Åbent punkt

5 Koordinering med andre politikområder

00.01.00G01-0072

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Børne- og Skoleudvalget	09-06-2016	5	

Indstilling og beslutning

Børne- og Skoleudvalget, den 9. juni 2016:
Intet.